

ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ
ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ

№ 11

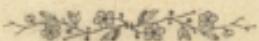
ՑԱՀԱՆ ՇԱՀԱՆՑԱՀԱՆՑՈՎ. — ՊԵԲՈԼ.

1909

ქინაარსი

I—შილვის დოლა.—ლექტი, ი. ეგდოშეცდისა	3
II—ბერდიხა.—სურათი ფშავების ცხოვრებისა (დასასწაული) გარე-ფშავებისა	5
III—ყეყეტი.—(ხადხური ზღაპარი) ქ.-სა	11
IV—მზისკენ.—ვ. ასაჭაპავისა (სომხური) ვ. ქ—ისა	15
V—ვირის თავგადასაცალი.—X წ. ნადირისა, (ფრანგულით) ან. აშილახვარისა	20
VI—ა) ამოცანა,—ბ) რეპრისი და აღსნი	24

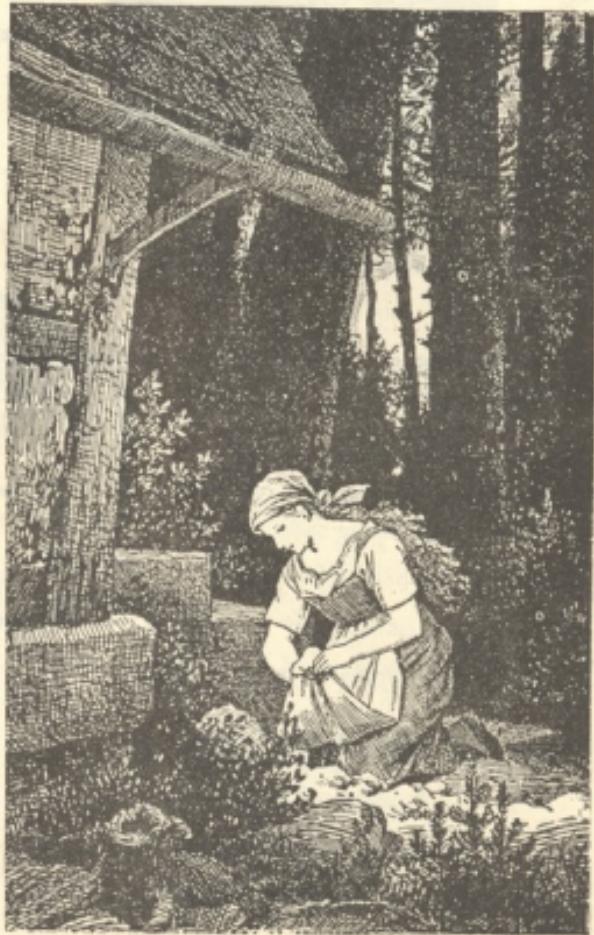

ფილიოვანი გვ. V.

Nº 11

03 06 1909 წ.

ტფილისი, ელექტრონის სტამბა წიგნების გაშომცემელ ქართველთა ამინისტრის.

ପ୍ରକାଶକ୍ତି

I	— ත්‍රෑලුගාස දැඩ්ලය.— දැඩ්ලිම, ස. ගුවදත්ත්‍යෝධාසා	3
II	— නේගුරුදෙන්.— තුළුරාතම ග්‍රැන්ඩ්‍යුඡ්ඩීස් උත්තුවරුජ්ඩාසා (දාක්සාන්‍යුදාය) ස්පෑශ්-ග්‍රැන්ඩ්‍යුඡ්ඩාසා	5
III	— පුරුෂුග්හිරු (නෙලදේශුරිය තුදාකාරිය) ජ.-ඩ්	11
IV	— මත්තිස්සුයුන.— ඇං. මින්ස්සුයුන්වාසා (ලිඛිත්ශුරිය) ජ. ඩ—ඩ්‍රීස	15
V	— ගිණුකිස තෙවුළුදාසාගාලු.— X T. නියුතිත්තා, (ඝ්‍රීස්න්දුජුදාය) ඩ්‍රීස මධ්‍යභාෂා පාත්‍රවාසා	20
VI	— අමුණුවාන්,— අ) රුජ්ඩුසි පා අල්බන්	24

შალვას ღიღა

აღმა ქარდი შეაშეძნა,
გაიღვიძა, გაიშალა;
იმს მიჰევა ლურჯი იაც,
ნიავს აღარ დააცილა!

ახმეურდა არე-მარე,
გალობს ჰაძი, ხტის მწევრჩიჩა,
და მაღვაძაც ბალახებში
ჟცებ თვალი გააჭირა:

„დაწე, დაწე, — ფიქრობს შალვა, —
ბეღურაც-კი წამომდგარა,
და ქერცხალი ჭიგჭიგ-ღასენით
ცაძი ფრინავს წარა-მარა.

მოიცავეთ, შეგობრებო,
ვითამაშოთ ეგელაშ ქრთად,

მეც მინდა რო ფრთები მქონდეს
ჩაჟვარდის ცის გასაჭვეთად!“

ეური მოჰკრა მის ხმას ძაშვმა,
ჩაფრთხიალება იქან ბუჩქმი,
ჩასტევინ-ჩააკრიმბნ ჭულა
მწეობრად დიღის სალამურმა!

იადონიც ბკისკასძა,
ბანი მისცა მას ბულბულმა,
მეზობლიანთ გოგიასა
დაუძახა მოლადურმა!

მათთან ერთად მდერის შალვა,
მათთან ერთად შალვაც სტებება
და მაისის ტერთა დიღას
შალვაც მათთან ეგებება.

ი. ევლოშვილი

ბ ე რ დ ი ხ ა

(სურათი ფშაველავბის ცხოვრებისა)

(დასა. რუსული)

იდი საკვირველია, — სთქვა კვალად თანამ, თუ ის ამაღამ აქ არ მოეხერა. ჭალაუზე ერთად ძემოვიარეთ. უქან მომეწია, ორი თუ სამი ბალდიც ეჯდა გუდაში. მამბობლენჯინ საწელები: გუდაში გოჭები-ვით ჟუსტუნებდნენ, კტირებოდათ, მაკრამ, აბა, როგორ იტირებდნენ ბერდიხაის ძიძითა: „ბალდებო, ხმა წაჟარითო, თორო მე ვიცი თქვენით!“ უძტიალებდა. მე ვკითხე: ჩემი ბერდიხავ, არ თუ გებრალებიან ე ბალდები, რადა სდგები მაგათ ცოდვაშიათ? კიდეც მავეხვეწე: მოდი ეგ სელობა გაუშვი და სხვა რამ სელობა დაიჭირეთ. ბალდებზე ჭოთ, ახას, მაკრამ საწეალება დედ-მამაშ რაღა ქნას, თავის ძვილი გველხაც გი უევარსო. „რას ამბობ, ხო არ ძეიძალეო?“ ისეთი ძაბაში-ტივა, ძიძით კინბლამ გაფქრი — დშერთა არ გაუწერეს და მეც გუდაში არ მიქრას თავით, ქალთ, ვიფიქრე; იმას რა გაუჭირდება ან რა გაუკვირდება? და აი რა მითხრა ბოლოხსა: „შენს ძმას ბერიძესთანაც მინდარის ძამოვლაი, უნდა ვნახო, როგორ-რა ბალდ გაეზდება, ი წიწმატას რო ექახიძნო. თუ კვლავ მტირალ არაა, ხო რა გაი, თუ არა და, მე გითხრა შენ, იმასაც ის დაქმართების, რაც დამიძართებავ სხვისად. ძამასედნე ე გუდას, ძამიავ, ე გუდაჩი ამოვზეოდიებ თავრიელასაო.“ ბაიაბნთანაძე ერთად ძამოვიარეთ; სახს რო დაუსასწორდით, მაშინ ძადგა

ერთბეშვად, დაუგდო ეური, ბაიანთით ბალვის ტიროლელის მიხედვა
გაიგონა, ძაღლის გაუხარდა: „ოჟო, დაიღოც, ღმერთო, რო
სანადირო არ დამეღლევისო!“ — სოქა და გასწია; არ გაუმჯე-
ბდა ბაიანთ ბალვსაც, გუდაძი ჩასვამდა. დავშეხე იმის თავ-
ლაში, ლევივით ხელი, გაფლევილი წვერი, ჭია-ცეცხლ-
სავით (ციცინათველი) თვალისი.

ბერდისას მოვლინებამ დიდი მაღა გამოიჩინა და დიდად
ჩაძიქრა წიწმატა. მართლაც რომ ბერდისას ჩაუგარდეს სელ-
ში, მამის ხომ დედას აღარივინ აჩვენებს თვალითა?! ოჟო, რა
უბედურება იქნება! უინ იცის, ბერდისა რადა სატან კელმი
ჩაგდებს? ეს მწარე ფიქრები მისთვის პროცესიდა ბავშვის გაუცურ-
ხნავ გულ-გონებაში.

— აი დალბეტოს, წმინდამ გიორგიმა!.. ვიცნობ, ვიც-
ნობ, მინახავ მე ის ძაღლი, — შემოწმა მზე-ქალამ: — ამ ზაფ-
ხულ ლაშარს რო მივდიოდით, ზარის ჭალას გაჟინდიუ ხევ-
სურებს. ის იქნებოდა, ორი-საძი კაცი დაქრა, კიდევაც სმალი
იტრიალებდა და თანაც იმუქრებოდა:

— ის იქნებოდა, მენი ჭირიმე! ავ-ბერდისას ეძახიან, — დაუ-
დასტურა რძალს მულმა: — ამაღდამ აქ მოუსვლელი არ და-
დგება და განა ვერ იცნობ?

— ნეტაგი-კი არ მოვიდეს! — სოქა ბერდისად მზე-ქალამ.

— მობრძანდეს, რას წაიღებს? — უპასუხა თანამ: — თუ-კი
არ ვიტირებთ, რას ჩამოვკოჩება?

— ჰოო, თუ არ იტრიებს მენი მმისწული, დიადაც მა-
მინ რას დაგვაკლებს, მაგრამ ვინ არი ამის თავდები? ვიცით
რო არ იტრირებს? მამინ რაღა ვქნათ, რო წიწმატამ დრიალი
დაიწუოს თავისებურად და ამ დროს იმ ძაღმაც მოასწროს,
საქმე მაშინ არი და! — სოქა მზე-ქალამ.

— არ ვიტირებთ, არა, ტუშილად იმედი აქე ბერდახასა,
განა, შვილო? — მიუბრუნდა და შავკითხა თინა თავის მმის-

წულს. წიწმატამ ხმა არ გასცა, მხოლოდ ამოიოხში და დაბარავა დას დაუწეო ჩერჩულით დაბარავი.

— რა? რა გინდა? — დაკაითხა ძვილის დედა.

„მეჯინება!“ სთქვა წიწმატამ მიგნავებულის ხმით და თანაც ამ თქმას ერთი ღრმა ოხვრაც აძრავოდა. ქალებმა ერთ-მანეთს გადაჭრედეს და ჩუმად ჩაიცინეს.

— გმინება? ძალის გარეი და ხატიოსანი. ადრევა იუ-
კოდი, მე კაი კაცო, დაგიგებ ლოგის და დაიძინე. ნეტავი
მუდამაც ეგრე სხადიოდე. მხე-ქალამ იქვე ტახტუე გაუმაღა
მუაზე მოკეცილი თეთრი ხაბადი, მუთაქის მსგავსად მოკუნ-
ჭულ ფლასზე გაჭუჭეიანებული ჩითის საპარისი ბალიძი
დაუდო და მიაწვინა წიწმატა. საბნის მაცივრად ჭრელი ფარ-
დგი დაჭხურა. წიწმატამ, რა თქმა უნდა, მამიდას მოგანილი
სისუქრები ლოგინში ჩაიუოდა და გაქრდით ძემირწყო. ჩვეუ-
ლებრივ დედასაც მიჰპატიე დასაძინებულიდ.

— აი, ქალო, ეს ბიჭი რას ამბობს, არ მოგდის? სთქვა
მხე-ქალამ.

— რახა? გერ გავიგონე, ვერა, — მიუგო თანამ.

— მოდი და ქენც გვერდით მომწერეს, — განუშეორა
მხე-ქალამ.

— ვაჭის, ეგ აღარა თქვას, საცაა ბერძისა მოვა, იმას ძალის ეკავრება, თუ ბალდი თავის თავად არ იძინებს. განა
მარტო ტირილახათვის მიუღის ბერძისას ბალუება? არა. ის სხვა და სხვა საქმესაც ძევლობს. დაიძინე, შვილო, დაიძინე!
ჩვენ საძილეედ არა გვცდლიან, ბერძისა რო მოვა, ფხი-
ჭლად უნდა დაუხვდეთ, კარგად გაუმასხინდეთ, გული მოუ-
ლოთ, მოვიძადრიელოთ.

წიწმატას ბარებ ეწადა თავისებურად გაქინანებულიერ, მაგრამ რა გამწეობოდა, ღრო და გარემოება საბრალოს ხელს
არ უწეობდა. სიწენარე და ძილი არჩია, ეზარებოდა ბერძი-

ნას თვალით დანახვა. უნდოდა ისე მას ელიეთ და წამეჭდიფორა
კერც-კი გაეგო, წიწმატა მართლა არსებობდა საღძე თუ
არა. ბერდისას სიკვდილსაც-კი ნატორიდა. ნეტავი იმის მამა
თოვს ესროდეს იმ წეველ-ძეჩვენებულს ბერდისას. ოდ უძ-
ლის დედასთან ეოფნას, თუ ის კაი ადამიანია? ნუ თუ დედა-
სთან ეოფნა განუშორებლად დანამაულია? თუ-კი დედა უკვარს,
რა ქას, მამ, საწელია წიწმატამ, რომ არ გაუტოროს, უკან
არ გამოუდევს, როცა დედასთან ეოფნით ვერა ძევბა? ნეტავი
მოერეოდეს მაინც, რომ კაი-კაი ჯოხები უთუთქოს და ისე
გაისტუმროს. ალბად, დედა და მამიდაც ჰელატობენ წიწმა-
ტას, თორთ, თუ მოინდომებდნენ, კარებზედაც არ გაარარებ-
დნენ! ბაა, ნეტავი მოერეოდეს, რომ კარგად სცემოს ბერდი-
სასა და, რაც გუდამი ბალდები ჰეავ დამწევდეული, ისინიც
გაანთვალისუფლოთ!

მძმიდა არ სტუის: ერთხელ ხომ თავის თვალითაცა ნახა
ის ბოროტი ადამიანი, ხატში რომ იყვნენ საღოცეავად. არ
იურ კაი ქაცი, ხელ-ხახ ჯარს ატრალებდა და რამდენსამე
კაცს სისხლი დაბადინა თავ-პირიდან, დაკეტნა. ცხოვლად აკო-
ნდება ბერდისას მიერ საძექაროდ წარმოთქმული სიტყვები:
„ერთის არ გაგიტევთ ცოცხალს, მე ბერდისას მემახიანო!“

წიწმატა ამ ფიქტურბი იურ გართული, რომ ჩაეძინა. ჰა-
ტარამ ორივე თავისი ჰატარი ხელები გულზე დაიწეო. მძინარე
რომ გენახათ, მის ფიქრის ძილის დროს ასე აჭხსნიდით: „ეჭ,
შენს სელთა ვარ, ღმერთო, უძლეური ვარ, არ შემიძლიან თა-
ვის თავის დაცვა, შენ იცი და შენმა სამართალმა, როგორც
მომიკლი და მიატრიანებო“!

დაეძინა წიწმატას და აი რა სისმარი ნახა: ჸევდავს სი-
ჰისრში, რომ დედა ლოგიინიდან საღდაც გაჭპარვია; ჩვეულე-
ბრივად გაიუიქრა— ადარ მოვა, ეგ არი— წავიდა, სამუდამოდ
დამანება თავით; წამოსტა თავ-გადაგ უკვილი და გაიქცა,

გარბის, უნდა დედა იპოვნოს, სად მიდის, უნდა იმასთან უკრავა
თად იაროს. დიდება შენს სახელს, უფალო, რომ წადლი
აუსრულე: დედა დაინახა წეალ-გაღმა, თაგქვე მიღიოდა, ზურგზე
ბედა ეპიზა, უპეველია, წისქვილში მიდის, საფქვავი მიაქვს.

„დედავ, დედა! დამიცადე, სად მიხვალ, სადა, ქალო?“
უძახის გამოღმიდამ დედა უურს არ უგდებს, მიდის თავ-გა-
დაგლეჯილი, მიემურება. როგორ გულ-ციკობს? ნუ თუ გუ-
ლი აიეარა თავის საუკარელ შვილზე? „ვაჟმე, ვაჟმე, რაღა
ვქნა, რაღა მემკელება?!“ იძახის შვილი და გარბის, არ ერი-
დება არც ქას, არც სეს, არც წეალსა, იქცევა, მაგრამ ისე-
ვა დგება ფეხზე და მიიწევს დადისაჲე, რომ დაეწიოს. მიაღ-
წია ხიდის უურმდე, ის ის არი უნდა მედგეს და, აი, უბე-
დურება: მუხლო ეპვეტება, ხმა ჩაუწედა. ხიდის უურიდან გა-
მოჩნდა საძინელი დამიანისი ბანჯველიანის ქუდით, ხელი შე-
ბით, ზურგზე გუდით და მიამურა. ოჟ, რა დროს გამოჩნდა
ის ფეხ-მოსატები და! ის იუო, უნდა მოსწეოდა დედას, იძა-
თხ ერთად იქნებოდა და, დახეთ, რა დროს გამოტევრა უბე-
დურება?!

— სა მიხვალ, სა, კოუაო?! დედას მე მოგცემ შენ, რა-
ღაც წიწმატაი ხარ, ჭიჭას მე გასწავლებ. მინდოდი და მაგხვ-
დი კიდეც, ღვთისა მაღითა!— მემოუმახა იმ საზარელშა ადა-
მიანმა. „ნუ მემჭამ, ჩემო ბერდისავ, დედა მინდა!.. შენი კვნე-
სამე, ჩემო ბერდისავ, აგერა დედა მიდის, აღარ მომივა, მინ-
და იძახთხ ვიუო, აღარ ვატირებ, აღარ! ლუდლუდებდა წი-
წმატა. ბერდისავი, საძინელი ბერდისა თავისას არ იქნიდა,
ბალდის ხვეწნებ გული-კურ მოულბო.

მოხსნა გუდას პირი და წავიდა წიწმატასეჲნ. წიწმატა
გულადმა გადაგორებული ხელებს ჰყარჩხავს, ფეხებს იქნებს.
ტირის, თან ეხვეწება ბერდისას: „ნუ... ნუ... ნუ... ჩემო ბერ-
დისავ! გაჟმე, ვაჟმე! აბა, რაღა ვქნა?! მიშველე, დედავ, სადა

ხარ, დედავ, სადა?! უკირის საცოდავი წიწიტა, ხოლო ბურ-
ღისძის შავი, გრძელი ბანჯვლისნი ხელები უახლოვდება ბავშს
ძებაზერობდა, ის არი — უნდა დაბდუჯოს პატარა არსება... სი-
სძრი გათბგდა...

წიწმატა ელდა ნაკრავიყით წამოიჭრა ზესე, დაიუვირა
საშინლად. პირფელი მისი სიტევა იქ— დედა!

თავზერ დაცუმული ქალებიც წამოცვივნენ ფეხსე და მე-
მოენვივნენ წიწმატას საწოლს.

— ღმერთო და ფმავის ხევის სალოცავებო! დასწერით
კვარი, ამორეთ ეოველი მავნე! — ამბობდა მამიდა თინა.

— ნუ გემინიან, აქა ვარ, მეჩი ჭირიმე, აქა! — მიუალერსა
დედა.

— რა გაიხდა, თავს ქემობევლე, წერა მოგხადე, აქ ადარ
არი, წავიდა, გაიქცა ის დამეხალი ბერდისა. — ანუკემდა მამიდამ.

კატამაცეკი იგრძნო ეს უსიამოვნო ძმავი, ისი კ თავის აუმჯ-
კილის კუდით ჩაერთა კრებაძი, უვლიდა გარს თავის მეგობარს
და თან გაფხორილს გუდს უსვამდა პირისახესე, თათქოს ცდი-
ლობდა მოეუგანა ბავშვა გონის და ენუკეშებინა.

ვაჟა-ფშაველა

მ ე მ ე ჩ ი

(ხადუხური ზღვაში)

იყო შაშვი მგალობელი,—
ღმერთი თქვენი მწყალობელი!

ცხოვრობდა სოფლად კიბლა კაჟინი.
ტექში ძემსა სჭრიდა და ჰეიდიდა,
ამით დღითი დღე თავსა არჩენდა.
ერთ დღეს წაგიდა ეეჟეზი ტექში,
მოკრიფა ფიჩისი, შესკრა ბუდურა
და სახლისაგენ გამოეშუნა.
გხაზედ იპოვნა პატარა ნემსი
და სთქვა: „ქარგია, ცოდნს წაგუდებო,
მუდამა მტუქსაგს, არას ჰეიდულობ,
ეხლა ნაპოვნით გაფახარებო!“

ადგა და ნემსი ფიჩქებში ჩადო.
 მოვიდა სახლში და ცოლს ახარა:
 „ნემსი ვიპოვნე, ვიხაროდესო“!
 გახსნა გუდურა, ნემსი ვერ ნახა
 და გიგლას გულსა შემოეეარა.
 ცოლმა დატუქსა: „მე უგუნურო,
 რით ვერ ისწავლა ჭკუა-გონება?
 ვინ გაიგონა ნემსი ფიჩქებში,
 კალთაში უნდა გაგებნიათ“.

— „მამ, ხვალე სწორედ მაგრე ვიზამო“!

უთხრა გიგლას და გარედ გავიდა.

მუორე დღესაც წავიდა გიგლა.

დაბრუნებისას იპოვნა ცელი.

კალთაში იბნევს... ჩოხას იუხრეწავს,
 მაგრამ კალთაში ცელი არ დგება,
 ისიც საბრალოს დაუკარგება.

მოვიდა და ცოლს უსაევედურა:

„გარეთ ვერ მოქმედ დარიგებათ.

ცელი ვიპოვნე, კალთამ ვერ იდგნო
 და ისიც გზაში დამექარება“!

ცოლმა დატუქსა: „მე უგუნურო,
 ნემსისა ვითხარ და არა ცელის,
 უბუღის ბესმის დარიგებათ.

ცელი კალთაში როგორ დადგება,
 ფიჩქებში უნდა გაგებნიათ!

— „მამ, ხვალე სწორედ მაგრე ვიზამო“!

წავიდა ტექმი, მოკრიცა ფიჩქი,

დიდ ქონად შეჰქრა, ხურგს მოიკიდა

და ძინისაკენ გამოეშურა.

მეურმეს ლექვი ჩამორჩეოდა.

ରୁ ଦେଇନାକୁ, ନିତକୁ ଗିଗଲାମ ପୁଣି:
”ଦ୍ୱାରାକୀଏ ଏହି ଲୁହାକୁ, ଦ୍ୱାରାକୀଏ ନାହିଁ,
ପାପକୁରଦୀ ଏହି ନାହିଁ-ପାରିଲୁ ଜ୍ଞାନକୁବେଳା”

የዚህን ቁጥርምን ይህ ውስጥና ነው.

ბაზენა ბუდურა, ძივ მოაწენა.

და ძინისაკენ გამოეტურა.

ლეიკო პნაოდა, უკეთისა დამაკავში.

ଶ୍ରୀକୃତିଲ୍ଲାପିତା ଉତ୍ତରାଜ୍ୟରେ

2023-24 వార్షిక ఏనీ రంగమండల

ଶାନ୍ତିକାଳରେ ମୋଦୁଲରେ

ձառն կմուճ օքլիք պատճե

ამ გენერაცია, გადას გუდით
ას გენერაცია, უკავ ას გ.

የኢትዮጵያውያን የሚከተሉት ሰነዶች በታችም የሚያስፈልግ ይገባል

କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

የጥቃውን፡ በዚህ የሚከተሉት ደንብ ስለሚገኘው ነው፡፡

და თბერის ხებით გამოგვებოდა”.

— „მაგ, ხებლები სუროველ გვე მაგი

გათენება იღება. გიგლა წავიდა,

დაბურია ფეხსი და მინ მოღიოდა

ଏହି ଫର୍ମାନ୍ କରିବାରେ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

ଫା ପ୍ରକଳ୍ପିତାଙ୍କରାଙ୍କ ପାଇଁ ଏହାର ପରିମାଣ କିମ୍ବା ଅଧିକ ହେଲା ।

თანაც უკრიდა პურის ნამრველებს.

თორებით დაუტოხს, ჩემს მოყვარა

დარჩებ უკუნიდ პირდაცვის უფლის.

பூர்வாக இதிலோ அது சமாளி தலைவராகவு.

— କରୁଥିଲେ ଏହାକା ପରିବାରରେ ଏହାରେ

...joo, joo, joo,
...sééééé sééééé!

ამ გენერაციას და განვითარებას უკავშირო არ არის.

კავშირის დაბილბეიონდა,

და სორცი სასწაული წამოგენოთა!

— „მამ, ქარები, ხვალე მაგრე ვაზამო!“

მეორე დღესაც ფარა მემოსხვა.

წერებ-ცანცარით ვაცი მოხტოდა.

მემოსქრა გიგლაძე დიდი კომბალი

და იქმე სული გადარევინა.

რა დაინახეს, მწევმინი გავავრდნენ,

მისცვიდნენ გიგლაძე, გარგად მიბურვის,

სახლში ნაცემი გაძირებულეს.

B.

გ ზ ი ს პ ე ნ

ა. ისაკევანისა

(სომხურით)

Оრთი ობოლი, საბრძლო ბავშვი, ძონძებში განვეული მობუს; ლიკო მდიდარ და მძვნიერ სახლის გადელთან.
კედელს აჟუ ღებოდა და ხელი გაეწოდა გამვლელ-გამომვლელთათვის.

განაფულის პირი იყო, მთები ამწევნებულია და გაზა-ფულის სამური მზე კეთილის თვალით დაჟურებდა უკელის.

მდიდარ და მძვნიერ სახლის წინ ქვავენილზე ხალხი, დადიოდა, მაგრამ უურადღებასაც არავინ აქცევდა საბრალო, ობოლ ბავშვს.

ქეჩამ, მისრიალებდნენ მძვნაური ეტლები და ტალას სისკრიდნენ საბრალო ბავშვისკენ...

ბავშვი თავის ძონძებით იწენდდა ტალასს, და უფრო მპიროდა გადელს...

— მზეო! კეთილთ მზეო! მარტო შენ მათმობ! დედასა-ვით საუვარელო, მარტო შენ მკოცნი! რა იქნებოდა ჩემი ერთა, შენს რომ თვალი ავერიდებინა და ტკბილად არ გმეურნა ჩე-მთვის. მე სომ გავიკინებოდი. ხალხი გულ-გრილად მიუკრებს, სიცივესა ვკრძნობ.

ჩემთ საბრძლო და ობოლო ბავშვო, აქამდე გაიუინებოდი და ათასობით გამვლელ-გამომვლელი გერას გიმველიდნენ, მხეს რომ არ ჰევარდებოდი!..

და ბავშვი უფრო და უფრო ეჭვროდა მდიდარ სახლების გედლების. ხალხს აღარ უურებდა; უურებდა მხოლოდ კეთილ მზეს, თბებოდა და ხელებს იწვდიდა მზის-კენ, თითქო უნდა ჩაეკონის, გულ-მყერდძი ჩაეკრასო...

— ლამაზო მზეო, დედა-მზეო, მალიან მიუვარხარ! წამი-უვანე ძენთან, მასწავლე გზა, რომ მე თვითონ მოვიდე ძენ-თან. აქ მარტოკა გარ, ცავა. დაღამდება და სად უნდა მევე-ფარო? ეველას ქარები დაგეტილია ჩემთვის. ამაღამ გავიუნები, წამიუვანე ძენთან!

მე ნელა-ნელა ჩადიოდა მახლობელ მთებს უგან. ბოლოს მისმა სხივებმა წითელი ფერი მიიღო და წითლადეკე ქეჭდება დრუბლები. ამ დროს დაჭირობ ციფებ ქარმა და საბრალო. უსახლეპარო ბავშვმა სიცივით კანგალი დაიწეო.

— ოჟ! გეთილო მზეო, ჩემთ ქარტო მზეო, სად მიდი-ხარ? მტოვებ მარტო, მმორდები! ჟო, ვიცი, დედა ძენთან მი-დიხარ! მე კი დედა არა მეავს და ვისთან წავიდე? მეც ძენთან წამიუვანე, დედაშენთან წამიუვანე...

და ბევშვი ტიროდა, გული ტიროდა, ჩუმად, ხმა ამოუღებ-ლივ. ცრუმლები დაბა-ღუპით ჩამოსდიოდა ფერ მკრთხლ სასე-ზედ. ხალხი კი თავ-თავის სახლში მაემურებოდა. გულ-ამოდუ-ღებელ ბავშვისთვის ზედაც არავის ძეუხედნია...

მზე კი გადიხარა და მოეფარა მთას... — წავალ მზესთან, ვიცი გზა; აი! აი მთას უგან არის. დედა იქა ჟევს აღბად; ვიცი, წავალ, იმათთან წავალ...

და საბრალო, თბოლი ბავშვი ცახცახითა და ქანკალით გასცდა მდიდარ და მძვენიერ სახლებს და ქალაქ გარედ გა-ვიდა.

გზაში ზოვი ვინ მეხვდა ბავშვს, ზოვი ვინა. ცალკ-ცალ-კშ და ჯიუფ-ჯიუფად ქალაქისკენ მიემერებოდნენ.

ქალაქიდან ცოტა შორს იუთ ის მთა, რომელის უკანასკნელი
ჩავიდა მზე. ბავშვმა უკვე მიძღვია მთას უწიდოებს და ადრა
ოდა მთაზე.

უბერავდა ცივი ქარი, ბავშვს სციონდა და უფრო აჩქა-
რებით მიდიოდა.

მნელი იუთ მთაზე ასვლა; ქვებით იუთ სავსე გზა-გვალი,
ფეხები ძრიულ სტკიოდა, სულ დაეძარდოს, მაგრამ უწიდევებას
არ აქცევდა ფეხების ტკივილს და მიდიოდა აღმართ-აღმართ.

შებინდდა და მწვანე მთა გამავდა. სიბნელემ მოცეკა-არე-
მარე. გზას უსწორ-მასწორობას თვალი ვეღარ არჩევდა. ბავ-
შვი ხან აქ დაეცემოდა, ხან იქ. სელახლად ფეხზე ღიებოდა და
კვლავ მიდიოდა და მიდიოდა.

მოისმა ხმაურობა. ვიდაც მკზავრნი იუკნენ.

— ეი! ეი! ვინა ხარ? — გამოეხმაურნენ ისინი.

— მკზავრი ბიჭი ვარ, — უსასუხა ბავშვმა.

— ხად მიდიხარ?

— მზესთან მივდივარ. ამ მთის უკან ჩავიდა...

— სულელი! ხაილაპარაკეს იმათა და თავისით გზას გა-
უდგნენ.

მაგრამ ბავშვმა უწიდევება არ მიაქცია. იქოდა, ჰერმნობდა,
მზე ამ მთის უკან იუთ. ცოტაც, ცოტაც და მიგალ მზესთანაო.

უფრო და უფრო ბნელდებოდა. ცაში ვარსკვლავებმა ციმ-
ციმი დაიწეუს.

უბერავდა ცივი ქარი, და ხან ისე ახმაურდებოდა, თით-
ქო ხადირი ღმუის, ღრიაბლებს ხევ-უვსა და ღრანტეებშით.
ხან ღამურები აირეოდნენ ჭავრში, მიმშილით შეწუხებული და
სანადიროდ გამოსული. ხანდახან შორიდან მოისმოდა მაღ-
ლების კრე უყვა.

ბავშვი უძინრად და მრეკიცი ხაბიჯით ადიოდა მაღლა,
მაღლა, სულ მაღლა, და მუა ღამე გადასული იუთ, როდე-

საც სულ ახლოს მოქმედა ძაღლების უფა; ცოტა გრძელებით სულ ახლოს სინათლის შექმნია.

— ვინა ხარ? — მოიხმა სიბნელები ხმა. — სად მისვალ?

— ერთი მგზავრი ბიჭი ვარ, მსესთან მივდივარ. საით არის მსის გზა? მორის არის თუ ახლო?

ამ დროს ბავშვები მიუახლოვდა ჭრაქით ხელში ერთი კაცი და ბავშვისთ უთხრა:

— დაღლილი იქნები, და მშერი, წამოდი ჩემთან. ვინი ძვილი ხარ? რა შეუბრალებელნი უაუილან ძენი დედ-მამა! ამ ბავშვი ლამები როგორ გამოგიმვეს სახლიდან?

— დედ-მამა არა მეავს. ობადი ვარ და უპატრიონთ. ჩემი დედა მზეა, ჩემი ჰატრიონი მზეა, იმასთან მივდივარ...

— წამო ძვილო, ჩემთან, წამო ჩემ სახლში. ხებლ გაგა გზავნი შექსითან. — უთხრა კეთილმა უცნობმა ბავშვები, ხელი დაუჭირა და სახლში წაივაზნა.

იმისი სახლი ერთი უბრძლო ქონი იქთ; შეაძი გერა ქნთო; გერას გარმემო უსხდენ ამ კეთილის კაცის ცოლი და სიმი ჰატრარი ბავშვი, რომელიც თითქმის ტოლები იუვნენ თბოლისბ და სიბრძლო ბავშვისა. იმის ქონის გვერდათ ერთ დიდ ფარდულობა ცხვარები იცოხნებოდნენ. უცნობი იქთ მწევენი, მთის მწევენი.

— საევარეულო ძვილებო, მემ მოგიუვანეთ. სამნი ხართ, ახლა თოხნი იქავით. ვინც სამს აჭმევს ჰურს, თოხსაც არჩენს. ერთმანეთი შეიუვარეთ. მოღით, აკოცეთ თქვენს ახალს მმას.

უველა უდ უწინ მწევენის ცოლი მივიდა, გადაეხვიდა ბავშვებს და დედისაული შხურვალედ აკოცა, მერე ბავშვები მივიღნენ და მმასაუით აკოცეს.

ბავშვება სითბო იკრძნო გულში და ასე ეგონა, მზე სწორედ ამათ სახლის ზევით ანთია და იმან გამათბოვო....

მეტის სისარეულით ტირილი დაიწო; ტირილით . რომ

გული იჯერა, მერე მოჰქევა და უამბო ამ კეთილ ხალხს თუ ფილიოზებუა
გადასავალი, რაც ქალაქში გადახდა და ას რაც გზაშიძეებითხეა.

კერას ახლო სუფრა გამალეს და გარს შემოუსხდენ: სფამეს, სკეს და ისიამოვნეს. ღებამ ლოგინი გამალა და უმ-
ღა დაამინა თავის გაერდით. ბავშვი მრიელ დაღლილი იყო; და-
წეა თუ არა, იმ წუთში თვალები დახუჭა და ტკბილად ჩაეძინა...

სისმარში ობოლი ბავშვი შეიარულად იცინოდა: გვთნა
შეესთანა ვარ, იმას ჩაიგროვარ გულმიო, იმის უბები ვზივარ
ასე თბილად და ბედნიერადო.

უცებ ბავშვი წამოსტა სისარულით და დაინახა, რომ შეის
მაგიერ ჩაჲკვრია თავის ძმებს და მაგრა უკირავს ღების სელი
ახლა ცხადად დარწმუნდა, რომ შეე ამ სახლში იყო, რომ
თითონაც მართლა მზის უბები იჯდა...

მეც დარწმუნებული ვარ, რომ ვინც პოულობს ქაცთ-მოუ-
ვარულსა და კეთილს გულს, ის მხეს პოულობს ამ ქვე-ენად...

უ. კ—ისა

ՅՈՒՆԻՍ ԾԱՎԱՐԱԴԱՏԱՎԱԼՈ

XV ԵԱՇՈՒՐՈՒԹԱ

(ՊՐԻՎԱՏ-ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ)

յուրաքանչիւր գուշակ մողակեսենցու, նա-
ճուրութա ոյտ քննօմնելու. նոյն քա-
զենրուկը պայմանական է ին մոշմխաճնյն.
Նորայլաց մուռօղունց և սանաճուրու տո-
ւոյք զաջաճքութելունու սանաճուրու ածցուտ,
տցալցյած վարդինազգատ և սիսարյալուտ.
Ու ամայած ուսուրյածունյն, տույժու նաճուրու զակաց վայրի զայ-
պահութաւուտ. մյ մուրութն զալցընեթու տցալս քա ուսուրյածու և ս-
նաճուրու և սամիսաճուկն. „Նոյն, պայմանական զենրուկ., բուժութեաց և մ
ածցյած ազագեցու նաճուրուտ, քանձուին և սաճուրյուտ?“

— մյս եվրու մազաւ քոյուրու, յանեսյսա նոյրմա; մյ զտեռոց
մ.մաս զաճումունուց վազույցանուտ.

մյ յէ ակրու առայրաց մյշամնուկ, զուգուրու յմանցուլցյածու
տացեցու և սուրուն, զաւ ու մյու մամակցութուն Ռյազան մյույն քա մո-
ւութենաց զալցուրու նանցյան. ամերուկ նոյրուկ մամաց զամուրուրու.

— մամա, եցած մուզքյուր, զաճումունուց վազույցանուտ.

— ռուստյուն, յանեսյսա և սուրուրուտ մամա, զուրու շնուր
զամուրուր, մինչուրյած? մաման զաճումունու պարույնուց մյանեսու.

զենրուկ (Ռյազանու). և յալաց առծ, մամա. օմուստյուն մուզքյան,
ռում նաճուրու ազգութաւ, բույս ածցյած զացացեցու.

մամա (գան պարույնուրյածու և և սուրուրու). նաճուրուկ վանուսեճցյած!
ովքը և յալաց ազգութաւ, մաման մուզքյան, ռում ածցյած զացացեցու
իւ զաճուրյած?

გენრიხი (წყვენით.) რასაკვირვებლია, მამა, მე 20 ტექურის მასამდე
და 15-ს მაიც მოვებლავ.

მამა. ხა... ხა... ხა... ეს კაი ამბავია! იცით, თქვენ თუ
ნი თქვენი ამხანავით რას მოჰქლავთ?

გენრიხი. რასა, მამა?

მამა. დროსა, სხვა არაფერს!

გენრიხი (უფრო კადევ ნაწყვნი.) მაძ, არ ვიცი, მამა, რად
მიგევებრთ ამ თოვლით, თუ აგრე სელელებად მიგაჩნივართ,
და უხერსულებად, რომ არაფრის მოვებლა არ შეგვიძლიან.

მამა. იმისთვის, რომ გასწავლოთ ნადირობა, უგუნურნო.
პირველად ვის რა მოჰქლავს: კერ ბევრჯელ ააცდენთ, და
მერე მიეწევით.

ამ დროს ოგიუსტიც მოვიდა, ესეც გამზადებულიერ ნა-
დირის დასახოცად. პიერი და გენრიხი კავრით გაწითლე-
ბულნი დასვდნენ.

პიერ. მამას ჰერნია, რომ ჩვენ არაფერს მოვებლავთ, ოგი-
უსტი, აბა, დაუმტკიცოთ, რომ სიმარდე არ გვაკლია.

ოვიუსტ. დამძვიდდით, ჩვენ იმათხედ მეტს დაგხოცთ.

გენრიხ. რადა?

ოვიუსტ. იმიტომ რომ ჩვენ ემაწვილები ვართ, უფრო მარ-
დნი, ცოცხალნი, და ჩვენი მამები კი დაბურდნენ.

გენრიხი. მართალია, მამა ჩემი თომოცურა-ორი წლისაა.
პიერი კი 15-საა და მე კი 13-სა, დიდი განსხვავებაა!

ოვიუსტ. მამაც 43 წლისაა და მე კი 14-სა.

პიერ. იცი რა, მე შევგმაზავ კადრონის და გოდრებს ავ-
კიდებ ნადირის წამოსადებად.

ოვიუსტ. მაღაზნ კარგი, დიდონი გოდრები აჟარდე, იქ-
ნება შევლიც მოვებლათ.

გენრიხი გაიქცა ამის ასასრულებლად. მე კი ჩუმად დავცი-
ნოდი რადგანაც ვიცოდი, ცარიელ გოდრებს წამოვიდებდი უკანასკნელი.

აბა, წავიდეთ, სთქვეს მამებმა. ჩვენ წინ წავდეთ და გადასახლდეთ, თქვენ, ემაწვილები, უკან მოგვევით. სანადირო აღაგზნ კი რიგზე დავდგეთ.

— ეს რაღაა, სთქვა პაურის მამამ, კადიშონიც მოგვდევს გოდრებ გადაგიდებული?

ეგ ამ ემაწვილების ნადირის წამოსადებად გახლავთ, — უას-სუხა სიცილით ტურს მცველმა.

შამა, ხა... ხა... ხა... მაინც თავისი აასრულებ!.. კარგი, წამოვიდეს კადიშონიც, თუ სხვა საქმე არა აქვს რა. გადაჭ-სედა ჰიერს და გენრისს, რომელიც არხეინად მიდიოდნენ.

— შენი თოფი გატენილია, ჰიერ? შეეკითხა გენრისი.

მიერ. ჯერ არა, მნელია გატენა. როცა დაკინახავ ფრინ-ველს, მაშინ გავტენ.

შამა. აი მიკიდეთ ახლო, ერთ წრეზე დავდგეთ და გავისრო-ლოთ, ოდინდ წინ, მარჯვნივ და მარცხნივ კი არ ისროლოთ და ერთმანეთი არ დასჭრათ.

გამოჩნდნენ მწერებიც; მე სიურთხილით უკან დავდექ, მოძორებით; კარგადაც ვქენი, რადგანაც არა ერთ ძაღლის მოა-ხვედრეს საფანტი. მაღლები სდარაჯობდნენ, სძებნიდნენ და მო-ჰქონდათა ნადირევი. წამდაუწემ ისმოდა თოფების სროლა. მე თვალს ვაღევნებდი მაგენტარა ემაწვილებს, მათ მორის სროლას ვხედავდი, მაგრამ მოკლულს კი არაფერს. არც კურდღელი მო-უქლავთ, არც მწერი. მოთმინებიდან გამასულნი უფრო უხერხუ-ლად ისროდნენ. ხანდახან სამივე ერთ მწერის უმიზნებდნენ, მაგრამ ამათდ. თო საათს შემდეგ მამა მიუხლოვდა ჰიერს და ჰენრისს და შეეკითხა: „აბა, ძვილებო, კადიშონის გოდრები აავსეთ? ადგილი ძღრი არის, რომ მეც ჩავდო რამე, რაკი ჩემი აბგა სავ-სედ?“ ემაწვილებმა არა უპასუხესი-რა. ჰსედავდნენ, რა დაცანვით ელაპარაკებოდა მამა, და გრძნობდნენ, რომ იცოდა მათი უთავ-ბოლო სროლა. მე მიუხედოვდი მამას და დაკინახეს ჩემი ცა-რიული კოდრები.

მამა. როგორ, შევ არა არის-რა? აბეჭდი არ გამოიყენოთ მაღლიან არ გატეხოთ. მაგრამ აბეჭდიც ცარიელი იქნ. მამას აუტედ სიცილი; მერე თავის აბევა ჩასცდლა ჩემ გოდორში და გაჟევა თავის მაღლის.

ოფ უსფრ. რასაკეთიცველია, მამა შენი ბევრს მოჰკლავს ორი ძაღლით. ჩვენ-კი ერთიც არა გვჟავს.

ჰენრიხი. მართალია, ძაღლი რომ გვეთლოდა, ბევრს დავსოკვდით და იქნება კიდევ დავსოცეთ, მაგრამ მომტანი არა გვჟავდა.

ბიერი. მე არ დამინახავს, რომ მოგვეკლას.

ოფ უსფრ. იმისთვის რომ მამინვე არ დაეცემა, ჯერ აურინ-დება და მერე შორს სადმე დაეცემა.

ბიერი. მამა და ბიძა რომ ესვრიან, მამინვე დაეცემა ან ხოლმე.

ოფ უსფრ. შორიდან აგრე გეხვენება. იმათ ადგილს რომ იქო, მამინ ჯერ იმათ კაფრენას დაინახავდი, მანამ დაეცემოდნენ. პიერმა არა უბასუხა-რა, მაგრამ არც სჯეროდა ოგიუსტის სიტევები. ახლა ისე თავმომწონედ აღარ მიდიოდნენ და საათსაც კითხულობდნენ.

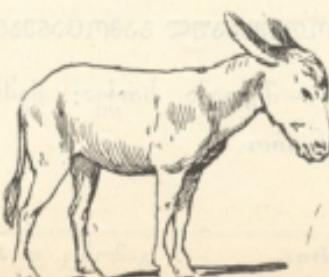
— მშიან, სოქვა გენრიხმა.

— მწერიან, მიუგო ოგიუსტმა.

— დავიდალე, სოქვა ზიერმა. მაგრამ უნდა ედევნათ მონაბრი-რებისთვის, რომელიც ისროდნენ თოვს, ესთცხნენ ფრინველს და ატარებდნენ დროს. უმაწვილებსაც არ ივიწებდნენ; რომ არ დაღალულიერნენ, დასხნაურებლად მიწვიეს. უმაწვილები სიხარულით გაექანენ ახლო ფერმისექნ, საცა დამსადებული ჰქონდათ ბებისგან გამოგზავნილი საუზექ.

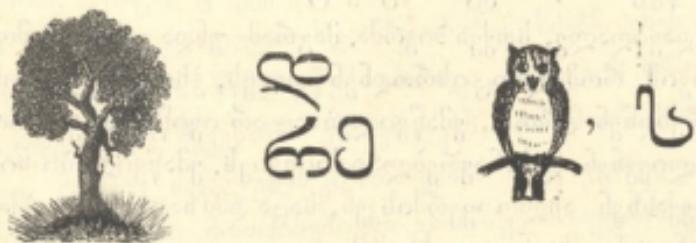
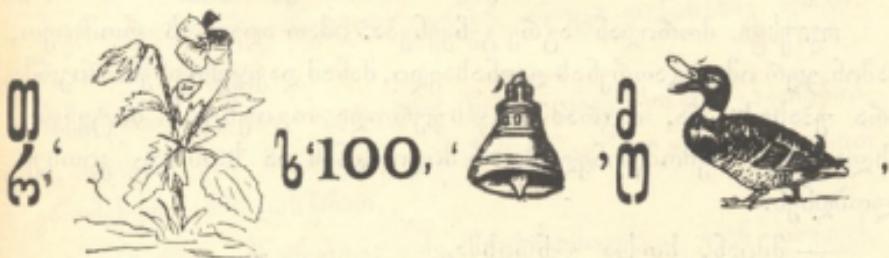
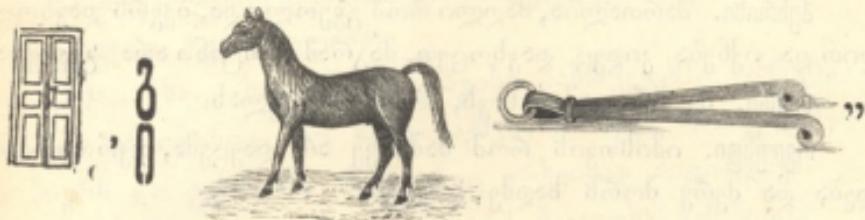
ან. ამილახვარი

(შემდეგი იქნება)

ორის ცელის დარტუმით გახდებით ნაღი გქვს ნაწილად, შეუცვლელად ნაწილად ადგილისა დარტუმის ძემდეპ.

၁၃၈၂

ეგ-ე ქ-ე ე მოტავს ერთულ განვითარების აღსრუ:

რებუსის აღსნა. — მელოდია სოქია: ჩვენი დამწერის ძაღლის
კრთის შესედგით ვიჭირობთ

მიმღება ხელის მოჭერა

1909 წლის იანვრიდან 1910 იანვრამდისმდე გვითავს

საქართველო სურათების კურნალი

ნ ა პ ა დ უ ლ ი

(წელიწადი მეხეთე)

წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემა:

24 წიგნი ეურნალი „ნაკადული“
ლი” მცირე წლივანთათვის

12 წიგნი ეურნალი „ნაკადული“
მოზრდილთათვის.

პრემია: მიეცემა წლიურ ხელის მომწერლებს 1909 წ.
„რას გვიამბობს ოთხი“ (ავენარიუსისა)

ეურნალის სედმიდან ედიტორის უწევს საგანგებოდ არჩევდი სარედაქტო
კომისია.

ფასი ეურნალისა: წლიურად ხუთი მანგოი. ნახევარის წლით სამი მან.
სამზღვარ გარედ: წლიურად შვიდი მანეთი. ნახევარ წლით ოთხი მან.

შეცირე წლივანთვის 24 წიგნი სამი მან.—მოზრდილთათვის 12
წიგნი სამი მან.—ხელის-მოწერა შაძლება წლიურად და ნახევარი წლით.
ფულის შემოტანა შეიძლება ხაწილ-ნაწილად.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) „ნაკადულის“ რედაქტორი, გოლოვინის პროს., ზუბალო-
ვის სახლ., № 8, ყოველ-დღე 9—2 საათ., სამშაბათობით საღამოთიც.

2) წერა-კითხვის გამაცერელებელ საზოგადოების წიგნის მაღა-
ზიაში, სასახლის ქუჩა, სახლი თავად-აზნაურობისა. წლიურად ფასი
ეურნალისა დამატებით, ესე იგი 36 წიგნისა რჩება ისევ 5 მანეთი.

ნაკადულის რედაქტია სთხოვს ხელის-მომწერთ:

ვისიც ეურნალის ნომრები დაიკლდება, მიმართონ აგრძელ ინუ
რედაქტორს, არა უგვიანეს ერთის თვისა.

ვინც მისალის გამოვზევნის დასაბეჭდათ ვთხოვთ გრკვეეით
და სუფთად იყოს დაწერილი.

რედაქტორი: მ. ი. დემურია.

გამომცემელი: თაგ. პ. ი. თუმანიშვილი.